

Yöneticilerin Okuldaki İnsan Kaynağını Tanıma Ölçeği (YOİKTÖ)'

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Yöneticilerin Okuldaki İnsan Kaynağını Tanıma Ölçeği (YOİKTÖ)*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=33424>

Özet

Yöneticilerin Okuldaki İnsan Kaynağına Tanıma Ölçeği (YOÖKTÖ), 2016 yılında Yıldırım ve Tüzel tarafından geliştirilmiş bir ölçektir. Bu ölçek, okul yöneticilerinin okuldaki insan kaynağına (öğretmenler, destek personeli, öğrenciler ve veliler) ne ölçüde tanındıkları ve bu kaynakların kişisel, sosyal, ekonomik ve yeteneksel özelliklerini ne kadar dikkate aldıkları belirlemek amacıyla tasarlanmıştır. Ölçek, toplam 23 maddeden ve 5 alt boyuttan oluşmaktadır. Elde edilen yüksek iç tutarlılık katsayıları, YOÖKTÖ'nün eğitim yönetimi alanında güvenilir ve geçerli bir araç olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler

Yönetici, Okul Yönetimi, İnsan Kaynağı, Öğretmen Tanıma, Öğrenci Tanıma, Ölçek Geliştirme, Eğitim Liderliği.

Yazarlar

Nail Yıldırım, Emel Tüzel

Amaç

YOÖKTÖ'nün temel amacı, okul yöneticilerinin okuldaki insan kaynaklarına sadece mesleki rolleri açısından değil, aynı zamanda kişisel yetenekleri, sosyo-ekonomik durumları ve özel ihtiyaçları açısından ne kadar detaylı ve sistematik bir şekilde tanındıkları ölçmektir. Bu tanıma düzeyinin belirlenmesi, yöneticilerin okuldaki kaynakları etkin kullanma ve öğrencilere daha kişiselleştirilmiş destek sağlama kapasitelerini değerlendirmek için kritik öneme sahiptir.

Ölçek, yöneticilerin personeli ve öğrencileri tanıma çabalarına farklı boyutları ortaya koyarak, eğitim kurumlarındaki insan kaynakları yönetimi uygulamalarına bilimsel bir dayanak sağlamayı hedeflemektedir. Bu sayede, okul yönetiminin güçlü ve geliştirilmesi gereken yönleri tespit edilebilir.

Yapı/Kavram

Ölçek, okul yöneticisinin sahip olması gereken "İnsan Kaynağına Tanıma Yetkinliği" kavramını ölçmektedir. Bu yapı, bir yöneticinin okul topluluğu üyelerinin (öğretmenler, öğrenciler, veliler) resmi görev tanımlarının ötesindeki kişisel, sosyal, ekonomik ve yeteneksel potansiyellerini ve dezavantajlarını bilme ve bu bilgiyi yönetim kararlarına entegre etme becerisini ifade eder.

Yapı, beş temel alt boyuta ayrılmıştır. Bu alt boyutlar, yöneticinin tanıma faaliyetlerini personel ve öğrenci gruplarına göre ayrıştırarak, tanıma sürecinin çok yönlülüğünü kapsamaktadır. Etkili

bir okul yönetiminin, sadece kurallara dayalı değil, aynı zamanda insana dayalı bir yaklaşım sergilemesi gerektiği varsayımı üzerine kurulmuştur.

Geçerlik

Ölçeğin geliştirme sürecinde, ölçme aracının ölçmeyi amaçladığı yapıyı ne derece doğru ölçtüğünü belirlemek amacıyla yapı geçerliliği çalışmaları yürütülmüştür. Bu kapsamda, katılımcıların maddelere verdikleri yanıtlar arasındaki ilişkisel düzeni ortaya koymak üzere Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) uygulanmıştır.

Analizler, SPSS 11.5 paket programı kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Faktör analizi, ölçeğin teorik yapısının destekleyen alt boyutların belirlenmesine odaklanmıştır. Bu analizler sonucunda elde edilen beş faktörlü yapı, ölçeğin geçerli bir ölçüm aracı olduğunu kanıtlamıştır.

Güvenirlik

YOÖKTÖ'nün güvenilirliğini ve iç tutarlılığını test etmek amacıyla Cronbach Alpha güvenilirlik katsayıları hesaplanmıştır. Elde edilen sonuçlar, ölçeğin yüksek düzeyde iç tutarlılığına sahip olduğunu göstermektedir.

Ölçeğin genel Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı 0.8984 olarak bulunmuştur. Alt faktörler bazında incelendiğinde ise katsayılar şu şekildedir: Birinci faktör için 0.9007; ikinci faktör için 0.7915; üçüncü faktör için 0.8598; dördüncü faktör için 0.8047 ve beşinci faktör için 0.6083. Özellikle ilk dört faktördeki yüksek katsayılar, maddelerin ilgili faktörü tutarlı bir şekilde ölçtüğünü doğrulamaktadır.

Faktör Analizi

Ölçeğin yapı geçerliliğini belirlemek üzere gerçekleştirilen açıklayıcı faktör analizi sürecinde, öncelikle Temel Bileşenler Analizi (Principal Components Analysis) kullanılarak kaç faktörlü bir yapıya en iyi şekilde açıklanacağına karar verilmiştir.

Ardından, faktörlerin daha net yorumlanabilmesi için Varimax döndürme işlemi uygulanmıştır. Bu döndürme, maddelerin hangi faktöre daha güçlü yüklendiğini belirlemeye yardımcı olmuştur. Son aşamada ise, elde edilen faktörler yük değerlerine göre değerlendirilmiş ve ölçeğin teorik çerçevesine uygun olarak adlandırılmıştır, bu da 5 alt boyutlu yapıyı teyit etmiştir.

Enstrüman Bilgileri

Test Type: Geliştirme Ölçeği (Development Scale)

Format: 5'li Likert Tipi Derecelendirme (1= hiçbir zaman - 5= her zaman)

Language Available: Türkçe

Population Group: Okul Yöneticileri (Müdür ve Müdür Yardımcıları)

Age Group: Yetişkin (Eğitim Kurumlarında Görevli Yöneticiler)

Population Details: Ölçek, okul yöneticilerinin insan kaynaklarını tanıma düzeyini ölçmek üzere geliştirilmiştir.

Test Methodology: Öz Bildirim Ölçeği (Self-Report Scale)

Anahtar Kelimeler

YO?KTÖ, Açıklayıcı Faktör Analizi, İç Tutarlılık, Okul Müdürü, Eğitim Personeli, Öğrenci Yetenekleri.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilgi mevcut değildir.

Affiliation Email addresses: Bilgi mevcut değildir.

Correspondence Address: Nail Yıldırım (nail.yildirim@gop.edu.tr)

Şinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçek, 2016 yılında yayımlanmıştır. Kullanım izinleri ve ücretlendirme bilgileri için sorumlu yazar Nail Yıldırım ile iletişime geçilmesi gerekmektedir. Ölçek, akademik çalışmalarda referans gösterilmek suretiyle kullanılabilir.

Ölçeğin orijinal makalesi ve detaylı metodolojiye ulaşmak için referans bölümündeki DOI kullanılabilir. Ayrıca, ölçeğin orijinal PDF belgesi şuradan indirilebilir: [yoneticilerin-okuldaki-insan-kaynagini-tanima-olcegi-yoikto-toad.pdf](https://doi.org/10.14686/buefad.v5i1.5000148377)

Kaynaklar

Yıldırım, N. ve Tüzel, E. (2016). Yöneticilerin Okuldaki İnsan Kaynağını Tanıma Ölçeği (YO?KTÖ)'nin geliştirilmesi. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(1), 128-141. DOI: <http://dx.doi.org/10.14686/buefad.v5i1.5000148377>

Yöneticilerin Okuldaki İnsan Kaynağını Tanıma Ölçeği (YO?KTÖ)'nin

Maddeleri

YOÖKTÖ, 5 alt boyut ve toplam 23 maddeden oluşmaktadır. Aşağıda alt boyutlar ve bu boyutlara ait örnek maddeler listelenmiştir:

Öğretmen ve Destek Personelini Tanıma (8 madde):

Öğretmenlerin özel hayatlarını biliyorum.

Dezavantajlı ve Üstün Yetenekli Öğrencileri Tanıma (5 madde):

Öksüz/yetim öğrencileri tanıyorum.

Öğrenci ve Veliyi Sosyo-ekonomik Yönden Tanıma (4 madde):

Öğrenci velilerinin eğitim durumlarını biliyorum.

Sportif Faaliyetler ve Güzel Sanatlarda Yetenekli Öğrencileri Tanıma (3 madde):

Spor yeteneği üst düzey öğrencileri tanıyorum.

Öğretmen ve Öğrencilerin Diğer Özelliklerini Tanıma (3 madde):

Yardıma muhtaç öğrencileri tanıyorum.